

WB043 Wanneer heb je controle?
Gemaakt door Henk Frencken, ICLON

Suggesties voor het inzetten van het filmpje

Het filmpje vooraf bekijken en tevens het bijbehorende verhaaltje lezen.

Leerdoel

Deze les is geschikt voor leerlingen vanaf 2 Havo / VWO. Na afloop van de les kunnen leerlingen voorbeelden geven van schijncontrole én uitleggen wat het verschil is tussen een causaal verband en een niet causaal verband.

Didactische opzet

Na het bekijken van het filmpje en het lezen van de tekst zou er eerst een kort klassengesprek kunnen plaatsvinden, waarin leerlingen zelf ervaringen vertellen met de 'controle'-verschijnselen zoals die naar voren komen. Daarna zijn er twee opdrachten, die eerst in kleine groepen worden uitgevoerd en vervolgens klassikaal worden besproken.

Opdracht 1

In het klassengesprek over dit filmpje heb je gezien dat mensen soms denken dat ze controle uitoefenen op iets wat er gebeurt, dat ze een gebeurtenis kunnen sturen, terwijl dat in werkelijkheid niet zo is. Mensen denken vaak dat ze bepaalde zaken kunnen sturen door rituele handelingen te verrichten. Zo werden er vroeger maretakken boven de deur gehangen om de geesten buiten te houden. En geloof maar dat dat hielp! Andere mensen blazen in hun handen als ze met dobbelstenen moeten gooien: dan doe je een betere worp!

Bespreek met je groep dingen die mensen doen (of laten) om controle uit te oefenen op allerlei dingen die er om hun heen gebeuren. Kies jullie leukste voorbeeld uit en omschrijf het in enkele zinnen. Zou je een experiment kunnen bedenken dat kan helpen aantonen dat er geen verband is tussen oorzaak en gevolg hier?

Opdracht 2

In het begin van de zestiger jaren van de vorige eeuw begon het aantal ooievaars in Nederland sterk af te nemen. Tevens bleek in die tijd het aantal geboortes in Nederland nogal terug te lopen. Natuurlijk is er een oorzakelijk verband tussen die twee zaken, als je meent te weten dat de kindertjes door de ooievaar gebracht worden.

Beiden gebeurtenissen vinden tegelijkertijd plaats. Maar is er een oorzakelijk of causaal verband? Waarschijnlijk niet..... Wat is er wel aan de hand?

Zoek enkele voorbeelden van verbanden waarvan mensen stellig denken dat ze oorzakelijk of causaal zijn, maar waarvoor de verklaring anders is. Volgens jullie.....